

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2022. G.16, 9 november 2022

Bladluizen in wintergranen 7-8 november 2022

SAMENGEVAT

De bladluisaantasting breidde opnieuw verder uit. Op de onbehandelde percelen is **gemiddeld 7,7% van de planten bezet met minstens één bladluis**. Meerdere percelen bereiken en overschrijden de drempel van 10%.

In het waarnemingsnetwerk neemt het aantal percelen die best behandeld worden toe. Op bepaalde percelen kan het dus aangewezen zijn om te behandelen. Toch kan, wanneer de drempel nog niet bereikt is en het gewas nog niet ver ontwikkeld is, nog gewacht worden. **Een consequente opvolging (per perceel) is zeer belangrijk!**

Behandelen is aangewezen vanaf het moment dat **5%** van de planten bezet is met **virusdragende** bladluizen. **Zonder inzicht in de virulentie** wordt een behandelingsdrempel van **10%** bezette planten gehanteerd. Uit virulentietesten uitgevoerd in Wallonië, blijkt dat geen van de bladluizen het dwergvergelingsvirus droeg. **We houden dus momenteel rekening met een zeer beperkte virulentie.**

Neem in de beslissing tot behandelen volgende elementen mee: bezettingsgraad, gewasstadium, weersvoorspelling, risico om niet meer te kunnen behandelen, kans op tweede behandeling.

Op 7 en 8 november gebeurden voor de derde week bladluistellingen op Vlaamse waarnemingspercelen. Dit gebeurde op 34 percelen, 22 percelen wintergerst, 11 percelen wintertarwe en 1 perceel triticale, op volgende locaties:

- in West-Vlaanderen: Gistel, Helkijn, Houtave, Houtem, Koksijde, Otegem, Poperinge, Rollegem, Sint-Denijs (Zwevegem) en Zuienkerke
- in Oost-Vlaanderen: Sint-Niklaas
- in Vlaams-Brabant: Bekkevoort, Bertem, Herent, Holsbeek, Lennik en Tienen
- in Limburg: Gingelom, Koninksem, Nerem, Riemst, Ulbeek en Vreren

WINTERGERST

De opgevolgde percelen wintergerst zijn gezaaid tussen 22 september en 16 oktober. Op de verst gevorderde percelen is de wintergerst aan het uitstoelen.

Ondertussen worden op alle onbehandelde percelen bladluizen waargenomen. De druk nam afgelopen week nog verder toe. In de wintergerst is nu gemiddeld 7,3% van de planten bezet met minstens één bladluis op de waarnemingsvelden. Op slechts enkele percelen bleef de aantasting stabiel. Het aantal percelen met een bezetting van 10% of meer planten met minstens 1 bladluis nam toe alsook het aantal percelen dat deze grens nadert. Deze uitbreiding is nog het resultaat van het zachte weer dat we gehad hebben.

WINTERTARWE

Observaties in wintertarwe gebeurden opnieuw in West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Deze percelen werden gezaaid tussen 23 september en 19 oktober. De wintertarwe gezaaid in september volgt uiteraard de ontwikkeling van de wintergerst en is ook aan het uitstoelen. Ook in de tarwe blijkt de uitbreiding van de bladluisaantasting. Op 5 van de 11 percelen bleef de aantasting stabiel maar op de overige 6 percelen bleek duidelijk een verdere uitbreiding. De gemiddelde aantasting evolueerde van 5% van de planten bezet met minstens één bladluis tot 8,1%. Ook in de tarwe nam het aantal percelen met een bezetting van 10% of meer toe. Op het onbehandelde perceel te Rollegem verdubbelde de reeds zware aantasting van 15,3% tot 31,8% afgelopen week. Het gemiddeld aantal luizen per plant stijgt ook licht. Waarnemingen van meer dan 10, tot 20 bladluizen per plant en uitschieters tot 38 bladluizen per plant zijn getuige van de hoge druk dit najaar. Ook enkele behandelde percelen werden geëvalueerd. Verdere opvolging van deze percelen de volgende weken zal de effectiviteit van de behandeling tonen.

VOLGEND BERICHT: 17 november 2022

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaadatum	7-8 november			<u>31 okt-2 nov</u>	<u>24-25 oktober</u>	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	
Limburg							
Gingelom	4 oktober	-	-	-	2,0%	0,3%	Onbeschut, langs plantage
Koninksem	12 oktober	4-5-blad	5,5%	1	8,5%	3,5%	Onbeschut, langs gras
Koninksem	13 oktober	-	-	-	2,3%	1,0%	Onbeschut, langs vanggewas
Nerem	5 oktober	-	-	-	0,0%	0,8%	Onbeschut
Riemst	7 oktober	-	-	-	3,8%	1,5%	Onbeschut, langs vanggewas
Ulbeek	10 oktober	-	-	-	3,0%	1,0%	Onbeschut, langs gras
Vreren	5 oktober	-	-	-	0,0%	1,5%	Onbeschut, langs vanggewas
Vlaams-Brabant							
Bertem	11 oktober	5-blad	9,0%	2	3,3%	0,0%	Onbeschut, langs grasbuffer en braak
Bekkevoort	16 oktober	3-blad	16,3%	1	13,0%	1,5%	Onbeschut, langs o.a. plantage
Holsbeek	30 september	uitstoeling	13,5%	2	6,0%	5,8%	Onbeschut, langs vanggewas en gerst
Holsbeek	8 oktober	5-blad	5,8%	3	4,3%	2,3%	Deels onbeschut, langs bos en vanggewas
Lennik	8 oktober	uitstoeling	1,8%	2	2,3%	1,3%	Onbeschut
Tienen	5 oktober	uitstoeling	3,5%	1	3,0%	4,5%	Onbeschut langs maïsstoppel en gras
Tienen	6 oktober	4-blad/ uitstoeling	3,5%	1	2,5%	3,0%	Beschut langs bos en gras
Oost-Vlaanderen							
Sint-Niklaas	18 oktober	2-blad	4,3%	1	0,0%	-	Onbeschut langs vanggewas
West-Vlaanderen							
Helkijn	22 september	uitstoeling	14,5%	3	10,3%	5,3%	Onbeschut, langs gras
Poperinge	7 oktober	4-5 blad/ begin uitstoelen	0,8%	1	0,0%	1,0%	Onbeschut, langs vanggewas
Zuienkerke	10 oktober	3-blad	9,0%	1	5,5%	1,0%	Deels onbeschut, langs bomen

WINTERTARWE: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	7-8 november			<u>31 okt-2 nov</u>	<u>24-25 oktober</u>	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	
Vlaams-Brabant							
Herent	19 oktober	1-blad	3,3%	1	0,3%	-	Onbeschut langs gerst en gras-klaver
Lennik	8 oktober	4-5-blad	1,8%	2	1,0%	0,0%	Beschut langs hagen en tuinen
Tienen	18 oktober	1-2-blad	1,0%	1	0,5%	-	Onbeschut langs gras en veggewas
West-Vlaanderen							
Gistel	19 oktober	1-2-blad	0,0%	-	0,8%	-	Onbeschut
Houtave	11 oktober	3-4-blad	3,8%	1	4,5%	0,3%	Onbeschut
Houtem	8 oktober	3-blad	21,0%	2	14,5%	4,3%	Deels onbeschut, langs bomen
Koksijde	19 oktober	1-2-blad	1,5%	1	2,0%	-	Onbeschut
Otegem	10 oktober	3-blad	12,0%	2	8,0%	0,0%	Onbeschut
Poperinge	19 oktober	2-blad	0,3%	1	0,0%	-	Onbeschut langs veggewas
Rollegem	23 september	uitstoeling	31,8%	5	15,3%	3,3%	Onbeschut langs veggewas
Sint-Denijs	23 september	uitstoeling	13,3%	3	8,0%	1,5%	Onbeschut
Sint-Denijs	13 oktober	-	-	-	-	0,5%	Onbeschut

Triticale: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	7-8 november			<u>31 okt-2 nov</u>	<u>24-25 oktober</u>	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten met minstens 1 bladluis	% planten met minstens 1 bladluis	
Oost-Vlaanderen							
Sint-Niklaas	21 oktober	1-blad	2,3%	1	-	-	Beschut langs gras, veggewas en bos

BEVORDERLIJKE FACTOREN VOOR DE AANWEZIGHEID VAN BLADLUIZEN

Omstandigheden bevorderlijk voor bladluisaantasting zijn:

- aanhoudend zacht weer
- nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden
- beschutte ligging
- aanwezigheid in de directe omgeving van grassen, Japanse haver als veggewas en graanopslag

Vooraf graanpercelen in de omgeving van maïs moeten zeer goed opgevolgd worden. Op percelen waar de granen opkomen vóór de maïsoogst, is het zeer belangrijk de bladluisdruk goed op te volgen. Eens de maïs geoogst (zeker bij mooi weer), kunnen de bladluizen massaal migreren naar de graanpercelen.

WERKWIJZE BLADLUISTELLINGEN IN WINTERGRANEN (WINTERGERST, WINTERTARWE, TRITICALE, SPELT)

Voor de controle op de aanwezigheid van bladluizen in het veld kunnen volgende methodes gebruikt worden:

- **Methode 1:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **planten willekeurig verspreid over het veld**, maar tenminste op één meter afstand van elkaar.

De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 200 planten. Zowel het aantal gecontroleerde planten, als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, wordt genoteerd. De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

- **Methode 2:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **meerdere vaste plaatsen verspreid in het veld** (bijvoorbeeld door meerdere rijen van 1 à 2 m lengte uit te zetten, verspreid over het perceel). Bij de eerste telling moet men zowel het aantal gecontroleerde planten als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, noteren. Vanaf de tweede telling moet dan enkel het aantal planten met aanwezigheid van luizen genoteerd worden (tenzij er tussen de eerste en tweede telling nog verdere opkomst van het graangewas is geweest, dan moet opnieuw het aantal gecontroleerde planten geteld worden). **De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 400 planten.** De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

Aandachtspunten bij de bladluistellingen:

- Enkel levende bladluizen worden geteld.
- De aanwezigheid van bladluizen moet zeer nauwkeurig en voorzichtig (opletten dat de bladluizen niet afvallen van de graanplanten of wegvliegen) gecontroleerd worden, namelijk:
 - de bovenkant én de onderkant van de bladeren
 - het hartje van de bladeren zeker openen; de blaadjes zeker openvouwen indien deze nog opgerold zijn!
 - de oksel tussen de stengel en blad zeker openen
 - de stengel tot tegen de grond controleren!
 - ook de stengelbasis tot onder de grond. Dit is des te meer nodig bij koud(er) weer. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau. Dit gebeurt buiten de uitgezette telzones indien gewerkt wordt met methode 2.
- Bladluizen kunnen aanwezig zijn:
 - in verschillende grootte, zelfs zeer klein wat betekent dat er zeer goed van dichtbij moet gekeken worden!
 - in verschillende kleur (lichtgroen, donkergroen, bruinachtig in functie van de soort bladluis)
- De aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van perceel tot perceel. Daarenboven kunnen de bladluizen op een perceel heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus!
- De bladluistellingen gebeuren bij voorkeur tijdens de warmste uren van de namiddag.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Lodewijk Maekeblijde College, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas
- Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw
- Gemeentelijke Technische Tuinbouwschool te Merchtem